

Väike-Maarja valla 2015. aasta eelarve

SELETUSKIRI

1 Sisukord

1. SISSEJUHATUS.....	2
1.1 Majandusprognoos.....	2
1.2 Eelarve ülesehitus	2
1.3 Olulisemad lähtekohad eelarve koostamisel.....	3
1.4 Põhitegevuse tulud.....	4
1.5 Maksutulud	5
1.6 Põhitegevuse kulud.....	5
1.7 Põhitegevuse kulud tegevusalade järgi.....	6
1.8 Üldised valitsemissektori teenused.....	7
1.9 Majandus	8
1.10 Keskkonnakaitse	8
1.11 Elamu- ja kommunaalmajandus.....	8
1.12 Vaba aeg, kultuur	8
1.13 Haridus.....	8
1.14 Sotsiaalne kaitse.....	9
2. INVESTEERIMISTEGEVUS	9
3. FINANTSEERIMISTEGEVUS	10
4. LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS.....	11
5. EELARVE TULEM.....	11
6. AVALIKUSTAMISE AJAL SAABUNUD ETTEPANEKUD JA MUUDATUSED	11
6.1 IRL-lt esidajatelt saabunud ettepanekud.	11
6.2 MTÜ MEIE KILTSI ettepanekud	12

1. SISSEJUHATUS

1.1 Majandusprognoos

Rahandusministeeriumi prognoosi järgi kasvab Eesti majandus 2015. aastal 2,5 protsenti. Majanduskasvu toetab ennekõike sisetarbimine. Ekspordi kasv hakkab selle aasta teisel poolel kiirenema, kuid import kasvab ekspordist kiiremini. Kolmel järgmisel aastal on oodata ekspordi kasvu kiirenemist, kuid ka sisenõudluse tugi püsib kindel. Aastaks 2016 on oodata majanduskasvu kiirenemist 3,5 protsendini. Prognoosis on arvestatud ka Venemaa kehtestatud impordikeeluga toiduainetele, kuid piirangute otsene ennustatav mõju on siiski mõõdukas.

Keskmine palk kasvas 2014 aastal 6 protsenti ja püsib selle lähedal ka 2015 aastal. Nõudluse paranedes ja ekspordipartnerite nominaalkasvu taastudes võiks järgnevatel aastatel palga nominaalkasv veidi kiireneda. Seni on palgatulu kiiret reaalkasvu toetanud langevad impordihinnad. Kiire kasvu jätkumine eeldab tulevikus tootlikkust tõstvaid investeeringuid. Tarbijahindade kasv on prognoosi järgi 2015. aastal 1,9 protsenti ning 2016. aastal 2,5 protsendini.

Eratarbimise kasv püsib suhteliselt kiire vaatamata palgatulu kasvu aeglustumisele. Tarbijakindlus on püsinud kõrge, seda toetab töötuse vähenemine. Aeglustunud inflatsioon aitab hoida sissetulekute ostujõudu. 2015. aastal kasvatab netosissetulekuid lisaks tulumaksumäära ja töötuskindlustusmakse alandamine, mis võimaldab eratarbimise 3,8-protsendilist kasvu.

Sarnaselt eelmise aastaga jääb investeeringute tase tänava tagasihoidlikuks ning võib pöörduda langusesse. Ettevõtete investeeringuid hoiab tagasi endiselt madal nõudlus toodangu järele ja valitsussektoris süsinikdioksiidikvoodi müügituludest finantseeritavate projektide vähenemine. Elanike eluasemeinvesteeringute maht on aegamööda kasvamas ning toetab ehitusturgu. Oodatav välisnõudluse paranemine peaks 2015. aastal viima ettevõtete investeeringud taas selgele kasvule.

Välisnõudlus hakkab 2015. aastal taastuma ning Eesti ettevõtete kasvuvõimalusi avardab Soome majanduse aeglane kosumine. Ekspordi kasv kiireneb, ulatudes 2015. aastal 3,5 protsendini. Sisenõudluse ja ekspordile suunatud tootmiseks vajaliku sisseveo tõttu kiireneb lähiaastatel kaupade ja teenuste impordi kasv, jäädes ekspordist mõnevõrra kiiremaks.

Tööpuuduse määr jätkab prognoosi järgi langemist käesoleval aastal 6,8 protsendile ja järgnevatel aastatel soodsate majandusarengute puhul 6 protsendi lähedale. Seni on vaatamata tööealise elanikkonna vähenemisele nii tööjõus osalemise kui ka hõive määr kriisist taastudes kasvanud. Kuid rahvaloenduse andmetele toetudes võiks alates 2016. aastast hõivatute arv kiirenevas tempos väheneda, mis piirab ka Eesti majanduskasvu.

Maksulaekumiste tase püsib prognoosi järgi üldiselt hea vaatamata tagasihoidlikule majanduskasvule. 2014. aasta maksukoormuseks oli ligikaudu 33,3 protsenti SKP- st ning see püsib stabiilne kuni 2018. aastani. Lähiaastate planeeritavad maksumuudatused vähendavad tööjõu maksukoormust ning seda tasakaalustab kaudsete maksude parem kogumine.

1.2 Eelarve ülesehitus

Väike-Maarja valla 2015. aasta eelarve on koostatud kooskõlas kohaliku omavalitsuse korralduse seaduses ja kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses vallaeelarve kohta sätestatuga.

Vastavalt Väike-Maarja Vallavolikogu 25. aprilli 2013. aasta määrusele nr 9 „Arengekava, eelarvestrateegia ja eelarve menetlemise kord“ on oma põhjendatud ettepanekud valla eelarve eelnõu koostamiseks esitanud vallavalitsuse valdkondade eest vastutavad isikud ning vallavalitsuse hallatavate asutuste juhid. Väike-Maarja valla eelarve on koostatud kassapõhiselt. Vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusele on eelarve osad järgmised:

- põhitegevuse tulud,
- põhitegevuse kulud,
- investeerimistegevus,
- finantseerimistegevus,
- likviidsete varade muutus.

Seletuskirjas on toodud andmed eelmise aasta ja 2015 aasta tulude ja kulude kohta, antud ülevaade investeerimis- ja finantseerimistegevuse kohta. Kirjeldatud on Väike-Maarja valla arengukavas kajastatud eesmärkide kavandatavat täitmise plaani 2015. aastal ja selle täitmiseks kavandatavaid tegevusi.

Selgitatud on eelarve eelnõus ja eelarvestrateegias esinevaid olulisemaid muudatusi. Seletuskirjas on toodud Väike-Maarja valla oodatav põhitegevuse tulemi väärtus ja netovõlakooormus eelseisva eelarveaasta lõpuks.

Tulumaksumääraks on 20%, maksuvaba tulu 154 eurot kuus. Töötuskindlustusmaks määraks on töötajale 1,6% ja tööandjale 0,8%. Tulumaksu eraldatakse kohalikule omavalitsusele 11,6% brutotulust.

Väike-Maarja Vallavalitsus esitab volikogule kinnitamiseks Väike-Maarja valla 2015. aasta tasakaalus eelarve.

1.3 Olulisemad lähtekohad eelarve koostamisel

Väike-Maarja vald on tänu konservatiivsele eelarvepoliitikale ja finantsjuhtimisele majanduslikus mõttes heal ja stabiilsel tasemel. Kulude ja tulude täpne analüüs ning optimaalsus ja säästlikkus on taganud valla majandusliku toimetuleku ja vallale seadusega pandud ülesannete täitmise. Eelolevaks eelarveperioodiks ei planeerita suuri muutusi valla majanduslikus olukorras ning jätkatakse konservatiivse eelarvepoliitikaga.

Väike-Maarja valla eelarve hõlmab järgmiste allasutuste tulusid ja kulusid:

Väike-Maarja Vallavalitsus, Väike-Maarja Lasteaed, Väike-Maarja Gümnaasium, Kiltsi Põhikool, Simuna Kool, Väike-Maarja Õppekeskus, Väike-Maarja Muusikakool, Väike-Maarja Valla Noortekeskus, Väike-Maarja Valla Raamatukogu, Väike-Maarja Seltsimaja, Simuna Rahvamaja, Simuna Spordihoone, Väike-Maarja Spordikeskus, Väike-Maarja Hooldekodu, Väike-Maarja Muuseum.

Väike-Maarja vald koos oma 15 hallatava asutusega annab tööd umbes 230 inimesele. Väike-Maarja valla konsolideerimisgruppi kuulub OÜ Pandivere Vesi, milles Väike-Maarja vallal on 100% osalus.

Väike-Maarja valla elanike arv seisuga 01.01.2014 oli 4700, seisuga 13.10.2014 oli elanikke 4597, elanike arv on vähenenud 104 inimese võrra ehk 2,2%. 2014.aasta 13.10 seisuga on lahkunud 145 elanikku ja juurde tulnud 77 elanikku. Surnud on 59 ja sündinud on 33.

Maksumaksjate arv seisuga juuli 2014. aastal oli 1927, mis on võrreldes eelmise aastaga jäänud samale tasemele.

Väike-Maarja valla eelarve lähtub erinevast seadustest ja regulatsioonidest, milledes olulisemad on:

- Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus;
- Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest;
- Väike-Maarja valla arengukava 2015-2018;
- Väike-Maarja valla eelarvestrateegia 2015-2018.

Väike-Maarja valla 2015. aasta eelarve eesmärgiks on tagada omavalitsuse strateegilistes dokumentides (arengukava, eelarvestrateegia) ettenähtud tegevuste rahastamise kaudu valla terviklik ja jätkusuutlik areng.

Reservfond ettenägematute kulutuste tegemiseks on planeeritud põhitegevuse kuluna ning reservfondi suunatakse vahendeid vähemalt 0,5% ulatuses põhitegevuse kuludest.

Eelarve koostamisel lähtub Vallavalitsus järgmistest põhimõtetest:

- tulude, kulude planeerimisel ja kohustuste võtmisel järgida konservatiivsuse printsiipi ning korraldada hallatavate asutuste tegevus erinevate teenuste osutamisel selliselt, et oleks tagatud eelarvevahendite sihipärane, optimaalne ja säästlik kasutamine;
- üksikisiku tulumaksu laekumise kasvuks planeerida 3% võrreldes 2014. aasta prognoositava laekumisega;
- saadavad toetused tegevuskuludeks (sh. tasandus- ja toetusfond) planeerida 2014. aasta tasemel (õpilaste arv langes, samas õpetajate palgatoetus tõenäoliselt kasvab);
- hallatavate asutuste eelarvete koostajad lähtuvad 2015. aasta kulude prognoosimisel konkreetse tegevusala tööplaanidest ja -kavadest ning planeerivad vastavalt sellele tegevuseks vajalikud vahendid;
- tegevuskulude planeerimisel personalikulude kasvuks arvestada keskmiselt 3% (va haridus, kus tuleb arvestada õpetajate alampalgamääraga) ning majandamiskulude osas lähtuda 2014. aasta eelarve tasemest välja arvatud vee- ja kanalisatsioonikulud, mis kallinevad 5% võrra.
- Omavalitsuse ülesannete täitmiseks kaasata maksimaalselt erinevaid kaasfinantseerimise võimalusi läbi projektide (Euroopa Liidu struktuurivahendid, KIK, Norra ja EMP fondid, Eesti Kultuurkapital, siseriiklikud toetusmeetmed erinevatest rakendusüksustest jne) ja muude osaluste. Investeeringute, jooksva remondi ja muude tegevuskulude teostamiseks läbi erinevate toetusmeetmete on projektide omaosaluste summad prioriteetsed võrreldes teiste sarnaste kulutustega. Investeeringute kavandamiseks eelarves tuleb ära näidata investeeringu kogusumma ning toetuse ja omaosaluse maksumused.
- Jätkata võetud laenukohustuste täitmist muutmata olemasolevaid tagasimakseperioode;
- tagada valla kodanike toimetulek läbi riikliku toimetulekutoetuse ja valla erinevate toetusmeetmete;
- tagada kõigile valla lastele aasta jooksul avalduse esitamisest võimalus lasteaiakohale, tasudes vajadusel vanemapoolsed ülalpidamiskulud;
- pöörata eelarve vahendite piires enam tähelepanu valla teede, tänavate ja kõnniteede korrastamisele;
- 2015. aastal teostatavad projektid, mille rahastamiseks on otsused langetatud:
 - Kiltsi mõisapargi haljastusprojekt
 - Kiltsi mõisakompleksi arendusprojekt (Kiltsi Kaardiloss)
 - EAS projekt Väike-Maarja Hooldekodu renoveerimistööd
 - jätkata tegevusi G. Lurichi monumendi püstitamiseks 2016. aasta kevadel;
 - jätkata 2015. aastal hajaasustuse programmis omavalitsusepoolse toetusega summas 15 000 eurot.

1.4 Põhitegevuse tulud

Vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusele planeeritakse põhitegevuse tulude eelarveosasse maksutulud, tulud kaupade ja teenuste müügist, saadavad toetused ja muud tegevustulud. Selles eelarveosas ei kajastata põhivara soetuseks saadavat sihtfinantseerimist, tulu põhivara, osaluste ning muude aktsiate ja osade müügist ning finantstulusid.

Riigi poolt eraldatud tasandus- ja toetusfondi jaotus 2015. aastaks on: toetusfond 1 277 767 eurot, mis koosneb toetusest haridusele 901 033 eurot, toetusest sotsiaalvaldkonnale 178 489 eurot ja kohalike teede hoiu toetusest 198 245 eurot. Tasandusfondi suurus 395 882 eurot.

2015. aasta planeeritud eelarvetulud on 5 433 562 eurot. Põhitegevuse tulud suurenevad võrreldes 2014. aastaga 218 473 eurot ehk 4%.

Kokkuvõtte tulugruppide lõikes on esitatud järgnevas tabelis:

Tabel 1 Põhitegevuse tulud 2013-2015

	2013	2014		2015 Eelarve projekt	Muutus (%)
	Eelarve täitmine	Eelarve	Eelarve täitmine seisuga 31.12.		
Maksutulud	2 307 289	2 386 920	2 456 864	2 570 000	7,12
Tulud kaupade ja teenuste müügist	645 369	650 670	664 795	670 400	2,94
Saadavad toetused tegevuskuludeks, sh	2 133 686	2 107 344	2 126 498	2 150 662	2,01
<i>sihtotstarbelised jooksvateks kuludeks</i>	<i>650 335</i>	<i>663 168</i>	<i>642 322</i>	<i>467 568</i>	<i>-29,49</i>
<i>mittesihtotstarbelised toetused</i>	<i>1 483 350</i>	<i>1 444 176</i>	<i>1 484 176</i>	<i>1 673 649</i>	<i>13,71</i>
Muud tulud	45 198	70 155	47 897	42 500	-39,4
Kokku	5 131 542	5 215 089	5 296 054	5 433 562	4%

1.5 Maksutulud

Maksutulud kokku on 2,57 mln eurot. Füüsilise isiku tulumaksu summalt laekub omavalitsuste eelarvesse 2015. aastal 11,6% tulumaksuga maksustatavatest tuludest. Valla füüsilise isiku tulumaksu kasvuks on planeeritud 3% võrreldes 2014. aasta tegeliku laekumisega. Samas võib füüsilise isiku tulumaksu kasv pidurduda **2015.** aasta teisel poolel majandusarengu peatumisel. Füüsilise isiku tulumaksutuludele avaldab olulist mõju maksumaksjate arv, mis on planeeritud stabiilsena ehk aasta keskmine 1860 maksumaksjat. Väike-Maarja vallas on üldine maamaks määr 2,3% maa maksustamishinnast ning põllumajandussaaduste tootmiseks kasutusel oleva haritava maa ja loodusliku rohumaa maamaks määr on 1,6%. Maamaks laekub 100% valla eelarvesse.

Toetused tegevuskuludeks on kokku 2 150 662 eurot. 59% sellest moodustab Vabariigi Valitsuse poolt määratud toetusfondi suurus, mis on vastava eelnõu kohaselt 1 277 767 eurot. Sellest omakorda on 901 033 eurot üldharidustoetus (796 982 eurot õpetajate ja koolide juhtimisega seotud tööjõukulud, 61 289 eurot koolilõuna toetus, 25 946 eurot õppekirjandus, 8 983 eurot investeeringud ja 7 833 eurot õpetajate koolituskulud) ning sotsiaalvaldkonda toetab keskvalitsus 178 489 euroga (114 787 eurot riiklik toimetulekutoetus, 21 237 eurot erinevad sotsiaalteenused ja 42 465 eurot vajaduspõhine peretoetus).

Tulu kaupade ja teenuste müügist on planeeritud 670 400 eurot. Olulisem tululiigi laekumine on planeeritud Väike-Maarja Hooldekodu tegevusest 252 700 eurot, Väike-Maarja Õppekeskuse tegevusest 65 000 eurot, teiste haridusasutuste tegevusest (kohatasud, toiduraha jmt) 115 000 eurot, elamu- ja kommunaalmajanduse ning soojamajanduse tegevusest 100 000 eurot.

Muud tegevustulud on summas 42 500 eurot (sh. kaevandamisõiguse tasu 10 000 eurot ja 10 000 vee erikasutustasu) jm.

Kokkuvõtvalt on peamised muudatused tuludes järgnevad:

Maksutulud suurenevad 183 080 eurot. Tulumaksu laekumisel on arvestatud 3% tõusu võrreldes 2014. aasta laekumisega. Maamaks määrade üldine tõus 2,3% ja põllumajandussaaduste tootmiseks kasutusel oleva haritava maa ja loodusliku rohumaa maamaks määr on 1,6%.

Kaupade ja teenuste müük suureneb 19 730 eurot. Tulud suurenevad seoses hooldekodu kohatasu tõstmisega 20 euro võrra.

1.6 Põhitegevuse kulud

Vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusele planeeritakse põhitegevuse kulude eelarveosasse antavad toetused ja muud tegevuskulud. Selles eelarveosas ei kajastata põhivara soetuseks antavat sihtfinantseerimist, põhivara soetust ja finantskulusid.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse“ § 6 sätestab kohaliku omavalitsuse ülesandeks korraldada vallas:

- sotsiaalabi ja sotsiaalteenuste osutamist;
- noorsootööd;
- elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust ja kanalisatsiooni;
- heakorda, jäätmehooldust;
- teede ja tänavate korrashoidu;
- ühistransporti;
- valla asutuste ülalpidamist.

2015. aastaks planeeritud eelarvekulud on 5 309 031 eurot. Põhitegevuse kulud suurenevad võrreldes 2014. aastaga 2,9%.

Tabel 2 Põhitegevuse kulud 2013-2015

	2013 Eelarve täitmine	2014		2015 Eelarve projekt	Muutus (%)
		Eelarve	Eelarve täitmine seisuga 31.12.		
Antavad toetused tegevuskuludeks	506 088	520 289	432 261	533 131	2,41
Muud tegevuskulud	4 451 447	4 635 698	4 401 804	4 775 900	2,94
Kokku	4 957 535	5 155 987	4 834 065	5 309 031	2,9%

2015. aasta põhitegevuse kulud jaotuvad:

antavad toetused tegevuskuludeks 533 131 eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 2015. aasta eelarves 10%;

muudeks tegevuskuludeks 4 775 900 eurot (90%), sh personalikulud 3 000 430 eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 57%; majandamiskulud 1 741 450 eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 33%.

Personalikulud

2015. aasta palgafondi määramisel lähtuti personalikulude planeerimisel võrreldes 2014. aastaga kasvuks keskmiselt 3%. Personalikulude suurenemisel on arvestatud täiendav palgakulu õpetajate alampalga ja kvalifikatsiooni tõstmisel, samuti lisatasud täiendavate töökohustuste täitmise ja ületunnitöö eest.

Personalikulude jaotus on toodud alljärgnevalt:

- palgafond 2 239 126 eurot ehk 75% personalikuludest;
- maksed palgafondilt 33,8%, s.o 761 304 eurot ehk 25% personalikuludest;
- erisoodustused (õppelaenu tagasimaksed) koos maksetega 3 441 eurot ehk 0,1% personalikuludest.

Majandamiskulud

2015. aasta eelarves on arvestatud vee- ja kanalisatsiooni hinna tõusuga 5%. Koolituskulude, õppevahendite soetamise, ürituste korraldamise jm kulude kavandamisel on kõikide hallatavate asutuste puhul lähtutud samadest alustest.

1.7 Põhitegevuse kulud tegevusalade järgi

Põhitegevuse kuludest kõige suurema osa moodustavad hariduskulud 44% ning kõige väiksema osakaaluga on kulud keskkonnakaitsele 2%.

2015. aasta tegevuskulud tegevusala gruppide järgi on esitatud tabelis 3 ning põhitegevuse kulude osakaalusid kirjeldab joonis 1.

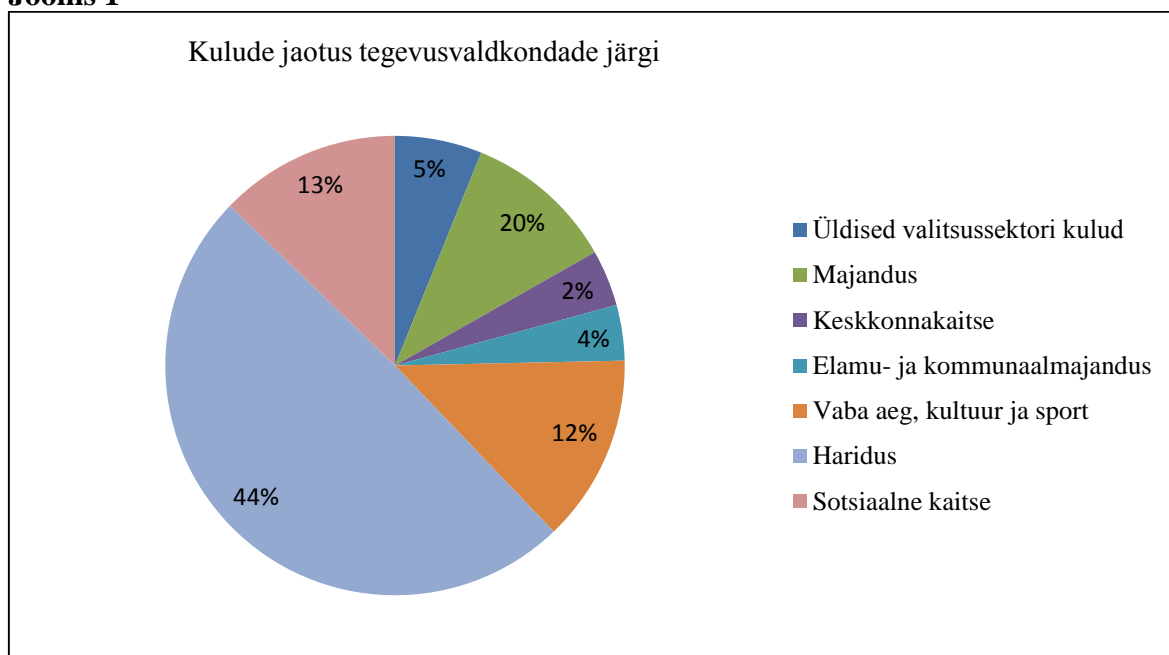
Tabel 3 Tegevuskulud tegevusalade järgi aastatel 2013-2015

	2013 Eelarve täitmine	2014		2015 Eelarve projekt	Muutus (%)
		Eelarve	Eelarve täitmine seisuga 31.12		
01 Üldised valitsemissektori teenused	302 866	353 458	324 026	333 461	-5,66
04 Majandus	545 069	594 673	569 713	1 327 191	55,19
05 Keskkonnakaitse	58 220	211 143	177 882	126 966	-39,87
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	234 908	238 952	232 817	248 884	3,99
08 Vaba aeg, kultuur	766 888	733 439	679 085	798 345	8,13
09 Haridus	2 590 154	2 959 779	2 814 138	2 844 621	-3,89
10 Sotsiaalhoolekanne	593 307	703 561	618 634	882 163	20,25
Kokku	5 091 412	5 795 005	5 416 295	6 561 631	11,7%

Majanduse kulud suurenevad 55,2%, investeeringud 73,6%. Toetust said kaks suuremat projekti: kergliiklustee Ebavere-Kiltsi 400 000 eurot, omaosalus 106 000 eurot ja Ebavere tööstusala teed 100 000 eurot, omaosalus 43 000 eurot. Teede hooldusele 100 000 eurot. 2015. aastal lisandub järelevalve inspektori töötasu.

Sotsiaalse kaitse eelarve suureneb 24% kuna eelarves on kavandatud Tervisekeskuse projekteerimine ja ehitamine projekti omaosalus 70 000 eurot.

Joonis 1

1.8 Üldised valitsemissektori teenused

Kulude eelarve kokku on 333 461 eurot ja moodustab põhitegevuse kulude eelarvest 6,3%. Eelarve väheneb võrreldes 2014. aastaga 5,7%. Tööjõukulud 198 621 eurot, osakaal valdkonna kuludest 59,5%. Majandamiskulud 81 240 eurot, osakaal valdkonna kuludest 24%. Vallavolikogu kulud 34 185 eurot koosnevad põhiliselt liikmetele makstavatest tasudest ja maksudest. Vallavalituse kulud on 201 408 eurot, millest personalikulud moodustavad 70% ja majandamiskulud 30%. Reservfondi suuruseks on planeeritud 26 500 eurot. Erinevates liitudes, ühendustes ja seltsides osalemistasud ja liikmemaksud kokku on 23 600 eurot.

1.9 Majandus

Kulude eelarve kokku on 1 327 191 eurot ja moodustab põhitegevuse kulude eelarvest 25%. Eelarve suureneb võrreldes 2014. aastaga 55,2%.

Kulud jaotuvad:

- investeeringud 940 500 eurot, osakaal valdkonna kuludest 71%;
- tööjõukulud 137 759 eurot, osakaal valdkonna kuludest 10,4%; majandamiskulud 221 112 eurot, osakaal valdkonna kuludest 23,5%.

Valla teede ja tänavate korrashoiuks on planeeritud 320 000 eurot (sealhulgas investeeringud 220 000 000 eurot). Katlamajade kulud kokku on 101 525 eurot. Valdkonna kulude hulgas kajastatakse ka antavad ettevõtlustoetused kokku 6 000 eurot. Mittetulundussektori ja kodanikualgatuse toetusteks on planeeritud kokku 15 000 eurot.

1.10 Keskkonnakaitse

Kulude eelarve kokku on 126 966 eurot ja moodustab põhitegevuse kulude eelarvest 2,4%. Kuludest 36 200 eurot on planeeritud eraldisteks (Haja-asustusprogrammi raames saadud toetus + omaosalus 15 000 eurot). Projekt lagunenud hoonete lammutamine (Kiltsi) sai toetust 9 445 eurot, omaosalus 5 630 eurot.

1.11 Elamu- ja kommunaalmajandus

Kulude eelarve kokku on 248 884 eurot ja moodustab põhitegevuse kulude eelarvest 4,7%. Eelarve suureneb võrreldes 2014. aastaga 4%. Valdkonna kulud moodustuvad elamu- ja kommunaalmajanduse arendamise ja haldamise ning tänavavalgustuse, saunade ja kalmistute ülevalpidamise kuludest. Investeeringutegevuseks on planeeritud kokku 9 000 eurot.

1.12 Vaba aeg, kultuur

Kulude eelarve kokku on 798 345 eurot ja moodustab põhitegevuse kulude eelarvest 15%. Eelarve suureneb võrreldes 2014. aastaga 8,1%. Investeeringutegevuseks on planeeritud 97 800 eurot, sellest 7 000 eurot Triigi Spordihoone pöranda renoveerimiseks, 10 400 eurot Väike-Maarja Seltsimaja akende vahetamiseks ja 80 000 eurot (omaosalus) Väike-Maarja keskväljakule G.Lurichi monumendi rajamine.

1.13 Haridus

Hariduskulude eelarve kokku on 2 844 621 eurot ja moodustab põhitegevuse kulude eelarvest 53,6%. Haridusvaldkonna planeeritud tegevuskulud kokku on 2 622 465 eurot, mis moodustavad 49% valla kogu tegevuskuludest. Personalikulud moodustavad tegevuskuludest 71%.

Valdkonna investeeringute summaks on 80 000 eurot, millest olulisemad on Väike-Maarja Gümnaasium- kaheksale õppeklassile mööbli soetamine 15 000 eurot ja sülearvutid 10 000 eurot. Simuna Kool- ventilatsiooni uuendamine 8 500 eurot ja 9 000 eurot koolimaja sokli remont, kombiahi 5 000 eurot ja arvutite, kaamerate soetamiseks kokku 4500 eurot.

Õpetajate personalikulu arvestamisel on lähtutud riigi poolt kehtestatud täiskoormusega töötava õpetaja palga alammääraks 900 eurot. Lasteaia õpetajate ja teiste haridusvaldkonna töötajate palgatõusuks keskmiselt 3%.

Üldhariduskoolide pidamiseks saadud toetus on omavalitsuse- ja õpilasepõhine (pearaha). Õpetajate ja juhtide töötasudeks saadud toetus on 796 982 eurot, vajadus on 851 829 eurot. Puuduolev summa 54 847 eurot kaetakse maamaksust saadava tulu ja vallavalitsuse omatulu arvelt. Maamaksu määrade tõstmisest on planeeritud saada tulu 45 000 eurot.

Väike-Maarja Gümnaasiumi planeeritavad tegevuskulud ilma investeeringuteta on 985 583 eurot, mis moodustab kogu haridusvaldkonna tegevuskuludest 38%. Õppeaastal 2014/15 on õpilaste arv kokku 320, põhikoolis 276 õpilast ja gümnaasiumis 44 õpilast.

Õpilaskodus on 20 kohta. Tegevuskuludeks on planeeritud 56 084 eurot, mis on 2,1% valdkonna tegevuskuludest. Riigi eraldis kulude katteks on 40 000 eurot, õpilaskodu planeeritavad omatulud 4 000 eurot. Väike-Maarja vald katab puudujäävad kulud ning teised vallad katavad proportsionaalselt õpilaskodus elavate õpilastega seotud kulud.

Väike-Maarja Õppekeskuse tegevuskulud kokku on 491 757 eurot, mis moodustavad valdkonna tegevuskuludest 19%. Planeeritud omatulud on 65 000 eurot. Riigi toetus tegevuskuludeks on 384 161 eurot ehk 79% tegevuskuludest. 2014/15 õppeaasta õpilaste arv on 113.

Kiltsi Põhikooli tegevuskuludeks on planeeritud 270 364 eurot, mis on 10,2% valdkonna tegevuskuludest. Kiltsis õpib 55 õpilast.

Simuna Kooli (sh lasteaed) tegevuskuludeks on planeeritud 360 335 eurot, mis on 13,7% valdkonna tegevuskuludest. Põhikooli kulud moodustavad keskmiselt 2/3 ja lasteaia kulud 1/3 kogukuludest. Põhikoolis õpib 81 õpilast ja lasteaias käib 41 last.

Väike-Maarja Lasteaias on 8 rühma, lapsi kokku 150, sellest 20 Kiltsi rühmas. Lasteaia planeeritud kulud kokku on 370 424 eurot, mis on 14, % valdkonna tegevuskuludest. Lasteaia kohatasu 12,14 eurot kuus kehtib 2009. aastast ning toidupäeva tasu 1.30 aastast 2013. Lasteaia omatuluks on planeeritud 60 000 eurot, vald katab tegevuskuludest 84%.

Õpilasveo eriliinid valla toetus õpilasliinidel teenust pakkuvatele transpordifirmadele on 80 000 eurot.

Õpilaskohad Väike-Maarja valla sissekirjutusega, kuid väljaspool valda õppivate laste õpilaskoha maksumuse kulude katteks on planeeritud 35 200 eurot ja teiste valdade lasteaias käivate laste kohamaksumuse katteks 10 000 eurot.

Koolitoit toetusfondist on eraldatud 61 289 eurot. Erinevalt eelmistest aastatest saavad 1. jaanuarist kõik gümnaasiumi õpilased tasuta koolilõunat eelarveaasta lõpuni, sõltumata rahvastikuregistri elukohast. Õpilasepõhiseks koolilõuna toetuse määraks on 136,5 eurot aastas. Toetust arvestatakse 175 koolipäevaks, ühe õppepäeva kohta 0,78 eurot.

Hommikuputru saavad õpilased õppeaasta lõpuni, mis toob eelarvesse lisakulu ligikaudu 7 100 eurot. Hommikuputru söövad Väike-Maarja Gümnaasiumis 86, Simuna Koolis 45 ja Kiltsi Põhikoolis 41 õpilast. Pudruportsjoni hind keskmiselt 0,23 senti. Koolide eelarvetes on vajalik raha planeeritud.

Haridusosakonna halduskulud koos eraldistega on summas 23 918 eurot.

1.14 Sotsiaalne kaitse

Sotsiaalhoolekande kulude eelarve kokku on 882 163 eurot ja moodustab põhitegevuse kulude eelarvest 16,6%. Eelarve suureneb võrreldes 2014. aastaga 20,3%.

Valdkonna investeringute summa 121 900 eurot. Tervisekeskuse (uus tegevusala 102002) projekteerimine ja ehitamine 70 000 eurot, eelarvesse planeeritud omaosalus. Väike-Maarja Hooldekodu investeringute summa 51 900 eurot, millest 45 900 eurot I korruse renoveerimine ja õue puhkeala korrastamine.

Väike-Maarja Hooldekodu tegevuskulud moodustavad 71% kogu valdkonna tegevuskuludest. Eraldistest suurima osa moodustab riiklik toimetulekutoetus 39%.

Valdkonna personalikulud moodustavad 60% tegevuskuludest. Palgatõusuks on arvestatud keskmiselt 7%.

2. INVESTEERIMISTEGEVUS

Vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusele planeeritakse põhivara soetus ja müük, põhivara soetuseks saadav ja antav sihtfinantseerimine, osaluste soetus ja müük, muude aktsiate ja osaluste soetus ja müük, antavad ning tagasilaekuvad laenud, finantskulud- ja tulud.

2015. aasta eelarvesse on planeeritud põhivara soetus, põhivara soetuseks antavad ja saadavad sihtfinantseeringud ning finantskulud- ja tulud.

Valla arengukavast ja allasutuste juhtide ettepanekutest lähtudes on 2015. aasta investeeringute kava alljärgnev:

Tabel 4 Investeeringustegevus 2015

Objekti/ projekti nimetus	kokku	omaosalus	toetus
Kergliiklustee Ebavere - Kiltsi	506 000	106 000	400 000
Tervisekeskuse projekteerimine ja ehitamine, eelarves omaosalus	287 000	70 000	217 000
Valla teede ja tänavate rekonstrueerimine	363 000	263 000	100 000
Kiltsi kaardilossi ekspositsiooni loomine (EMP ja Norra fond)	68 000	10 200	57 800
V-Maarja Hooldekodu I korrus ja puhkeala	45 900	6 900	39 000
V-Maarja Gümni- sülearvutid + klassiruumide mööbel	25 000	25 000	
Simuna Kool- arvutid, kaamerad + ventilatsioon + sokkel + kombiahi	27 000	18 500	4 000
V-Maarja Õppekeskus- sülearvutid + hoone renov	11 000	11 000	
V-Maarja Seltsimaja- saaliaknad	10 400	2 900	7 500
V-Maarja Lasteaed- arvutid, 7 rühma toolid ja õueronila Kiltsi	8 500	8 500	
Triigi Spordihoone- põranda rem	7 000	2 000	5 000
Kiltsi Põhikool- arvutid + hoone renov (sokkel)	6 000	6 000	
V-Maarja Hooldekodu- voodid	6 000	6 000	
Kommunaalmajanduse arendamine- kaubiku soetamine	5 000	5 000	
Elamumajanduse arendamine-katuse rem Pargi 11, Simuna	4 000	4 000	
Simuna osavald- murutraktor	3 500	3 500	
Infotehnoloogia- server	3 000	3 000	
Kiltsi mõisa fond- hoone renov	2 500	2 500	
V-Maarja Raamatukogu- arvuti	800	800	
KOKKU	1 102 600	559 300	613 300
G. Lurichi mälestussamba rajamine (toetuse osa ei ole tuluna, vaid kassajäägis)	80 000	80 000	
KOKKU eelarves investeeringutena	1 252 600	639 300	613 300
Projekti kaasrahastus otsus teadmata, eelarves omaosalus majandustegevuse kulu			
Kiltsi ja Pandivere lagunenuid hoonete lammutusprojektid	30 705	7 760	22 945
KIK projekt- suurjäätmel + eterniit	11 980	1 200	10 780

3. FINANTSEERIMISTEGEVUS

Finantseerimistegevus näidatakse laenu võtmise, kapitalirendi kohustuste võtmise, võetud laenu tagasimaksmine, kapitalirendi kohustuste täitmine.

Valla laenukohustused kokku seisuga 31.12.2014 on 744 000 eurot, 2015. aasta laenu tagasimaksete kohustus on 156 500 eurot.

Suuremate investeeringute omaosaluse katteks on kavas võtta laenu kokku summas kuni 366 000 eurot- Kergliiklustee Ebavere – Kiltsi ehitamine (omaosalus 106 000 eurot) ja Tervisekeskuse projekteerimine ja ehitamine (omaosalus 70 000 eurot) ning teiste suuremate projektide teostamiseks nagu Kiltsi kaardiloss, lagunenuid hoonete lammutamine jt ning investeeringute läbiviimiseks.

Tabel 5 Finantseerimistegevus 2013-2015

	2013 Eelarve täitmine	2014		2015 Eelarve projekt
		Eelarve	Eelarve täitmine seisuga 31.12	
Laenude võtmine	0	116 000	0	366 000
Laenude tagasimaksmine	-164 526	-165 000	-165 049	-156 500
Finantseerimistegevus kokku	-164 526	-49 000	-165 049	209 500

4. LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS

2015. aasta planeeritud väljaminekud ületavad sissetulekuid summas 275 019 eurot. Puudujääk on kavas katta finantsvahendite vaba jäägi arvel, mis seisuga 01.01.2015 on 276 000 eurot.

Vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusele planeeritakse likviidsete varade muutuse eelarveosasse raha ja pangakontode, rahaturu- ja intressifondide aktsiate või osakute, soetatud võlakirjade saldode muutused.

Likviidsete varade saldo suurenemine ja vähenemine kajastatakse vastavalt kas plussiga või miinusega.

Likviidsete varade muutus on toodud alljärgnevas tabelis.

Tabel 6 Likviidsete varade muutus

	2013 Eelarve täitmine	2014		2015 Eelarve projekt
		Eelarve	Eelarve täitmine seisuga 31.12	
Raha jääk aasta algul	302 889	387 390	387 390	276 000
Raha jäägi muutus	84 501	-381 526	111 436	-275 019
Raha jääk aasta lõpul	387 390	5 864	275 954	981

5. EELARVE TULEM

Tabel 7 Eelarve tulem 2013-2015

	2013 Eelarve täitmine	2014		2015 Eelarve projekt
		Eelarve	Eelarve täitmine seisuga 31.12	
Põhitegevuse tulud	5 131 541	5 215 089	5 296 054	5 433 562
Põhitegevuse kulud	4 617 897	5 155 987	4 834 065	5 309 031
Põhitegevuse eelarve tulem	513 644	59 102	461 989	124 531
Investeerimistegevus	-264 618	-391 628	-408 376	-609 050
Eelarve tulem	249 026	-332 526	53 613	-484 519
Finantseerimistegevus	-164 526	-49 000	-165 049	-209 500
Likviidsete varade muutus	84 501	-381 526	-111 436	-275 019

6. AVALIKUSTAMISE AJAL SAABUNUD ETTEPANEKUD JA MUUDATUSED

6.1 IRL-i esindajatelt saabunud ettepanekud.

- Võimaldamaks noortel peredel paremini ühitada laste kasvatamist ja tööl käimist, viia lähiajal valla infolehes ja kodulehel läbi küsitlus, selgitamaks välja lasteaedade vajalik lahtiolekuaeg, samuti sõime- ja lasteaiakohta vajavate laste tegelik arv. **Nõudluse olemasolul planeerida alates uuest õppeaastast (septembrist) kauem avatud rühma ja vajadusel ka rühmaruumide arvu suurendamise kulude kattteks rahalisi vahendeid;**

Vastus: Väike-Maarja Lasteaed korraldab aprillis lastevanemate iga-aastase rahulolu küsitluse, kuhu lisatakse ka küsimus lasteaia lahtolekuaja muutmisest ja eelkooli vajadusest. Lasteaia kohtade vajadus selgub vanemate esitatud avalduste alusel.

- Kooli minevatele lastele **avada koolide juures eelkoolirühmad;**

Vastus: Väike-Maarja Lasteaed korraldab aprillis lastevanemate iga-aastase rahulolu küsitluse, kuhu lisatakse ka lasteaia lahtolekuaja muutmist ja eelkooli vajadust puudutavad küsimused.

- **Eraldada raha Kiltsi rahvamaja majandamiskuludeks.** Peale Vao päevakeskuse tegevuse lõpetamist puudub piirkonna elanikel, sh. noortel ja lastel, kooskäimiskoht. Kuna Kiltsi rahvamajas tegutseb raamatukogu, siis on rahaliselt mõistlik koondada piirkonna kultuuri- ja vaba aja tegevused ühte kohta e. rahvamajja. Arengukavas olev Vao noortetuba asendada Kiltsi noortetoaga rahvamajas ja selleks otstarbeks renoveerida ruum. Rahastamine: kultuuri- ja spordivaldkonnale on eelarves planeeritud 787 000 , siis selle summa sisene ümberjaotus;

Vastus: Valla füüsilise isiku tulumaksu laekumisest suunati täiendavalt 1 000 eurot Kiltsi raamatukogule (Väike-Maarja Valla Raamatukogu tegevusala). Veebruaris ei toimunud vallavolikogu istungit, selle arvelt suunati 1 000 eurot Kiltsi rahvamaja majanduskulude (elekter, vesi, prügi) tasumiseks Väike-Maarja Valla Raamatukogu tegevusalale ja 400 eurot Simuna bussijaama ja WC korrastamiseks tegevusalale Maanteetransport.

Noortekeskuse loomist Vao või Kiltsi piirkonda sellel eelarveaastal planeeritud ei ole. Teema tuleb uuesti arutusele arengukava seminaridel 2015 aasta aprillikuus.

- Ettevalmistused **Väike- Maarja kaugkütte üleviimiseks maagaasilt kohalikule kütusele** (projektid, fondid);

Vastus: Adven Eesti AS on katlamaja ja trasside omanik Väike-Maarja alevikus. Ebavere Graanul OÜ plaanib koostootmisjaama rajamist, mis võib luua võimaluse, et tekib Väike-Maarja aleviku kütteks sobiv kogus jääksoojust. Sellisel juhul on vaja lahendada kütetrasside ehitamine alevikust Ebavere tööstuskompleksini. Väike-Maarja vallas on vaja koostada kaugkütte arengukava. Selle käigus kaalutakse erinevaid alternatiive sh. kaugkütte üleviimist alternatiivsetele küteliikidele võrreldes maagaasiga.

- Kuni **Simuna vana koolimajale** otstarbe leidmiseni (koolimaja, noortekeskus?) **hoone hävimise vältimiseks katuse vahetus** (projektid, fondid);

Vastus: 2014.a teostati põhjalikum jooksev remont Simuna vana koolimaja katusele ja likvideeriti kõik läbijooksud. Vastavaid projekte, kust 2015.a rahasid taotleda, avatud ei ole.

- **Simuna bussijaama remont**

Vastus: Vallavolikogu tegevusalalt eraldatud 400 eurot Simuna bussijaama ja WC korrastamiseks.

6.2 MTÜ MEIE KILTISI ettepanekud

- Eraldada rahalised vahendid Kiltsi rahvamaja majanduskuludeks 2000 eurot.
- Eraldada rahalised vahendid Kiltsi raamatukogule, töötaja ruumi remondiks 1000 eurot.

Vastus: Kiltsi rahvamajale ja raamatukogule on eraldatud 2000 eurot tegevusala Väike-Maarja Valla Raamatukogu. Vt vastust IRL-i samalaadsele ettepanekule.

- Kiltsi-Vao-Pikevere piirkonna noortetuba, selleks renoveerida Kiltsi raamatukogu kõige suurem ruum. Vao noortetuba on 2015 arengukavas, kuid eelarves ei kajastu. Ettepanek- tuua noortetuba Kiltsi.

Vastus: Noortekeskuse või noortetoa asukoha ja loomise rahastamisvõimaluste arutelu toimub arenguseminaridel aprillis.

- Külade alt, Kiltsi-Vao- Pikevere piirkonnale tegevustoetuse suurendamine ürituste korraldamiseks. Liita Vao , Kiltsi ja Pikevere ning nende lähikülade elanike arv niinimetatud pearaha saamiseks.

Vastus: Vastavalt Väike-Maarja Vallavolikogu 26. september 2013 määrusele nr 20 „Väike-Maarja valla eelarvest mittetulunduslikuks tegevuseks toetuse taotlemise ja kasutamise kord“ antakse tegevustoetust mittetulundusühingutele ja sihtasutustele igapäevase tegevuse korraldamiseks ja jätkusuutlikkuse tagamiseks, külaseltsidele eraldatakse tegevustoetust pearaha põhiselt, arvestades seltsi põhikirjas määratletud tegevuspiirkonda ja eelarve võimalusi.

Näiteks on Liivaküla Küla Seltsi majandusaasta aruandes kirjas, et seltsi eesmärgiks on aidata kaasa Liivaküla, Nõmme, Vao, Raigu, Ebavere ja Pikevere külade ning Kiltsi aleviku arengule ja omavahelisele koostööle.

Võimalusi projektide esitamiseks ja raha taotlemiseks on palju, tuleks kasutada aktiivselt erinevaid võimalusi!